

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-12410

Cena: Posamezna št. L 20
Naročnina: Mesečna L 85
Za inozemstvo: Mesečno L 150

Leto III. - Štev. 50

Gorica - 13. decembra 1951 - Trst

Izhaja vsak četrtek

CERKVENI DUH

Nadškof Stepinac iz ječe v konfinacijo Pesek v oči Amerikancem

O tem predmetu težko pišem, ker se najprej bojim, da bi koga žalil, potem pa, da bi mi kdo hinavščine ne očital. Najprej bi se rad zavaroval zoper oba očitka. Zoper prvega mi je odgovor lahek: to, o čemer bom svojo misel povedal, zadeva tudi mene. Zoper drugi očitki bi se rad zavaroval z dobro voljo, o kateri bi tudi hotel, da z njo prebereš te borne vrste.

Te dni sem slučajno dobil v roke neko slovensko recenzijo o papeževi encikliki »Quadragesimo anno«. Spis ni od danes, ampak iz časov, ko je omenjena enciklika izšla. Pisatelj recenzije sprejema in odobrava encikliko, toda piše o njej tako, da ti ostane vtis: mi smo to že davno ugotovili in za naše socialno delo ter za naš tozadevni študij tu ni nobenih novih razodetij.

Nikar ne misli, da je to dobesedno, kakor sem jaz navedel. Ne! Iz pisanja le nekako ta misel izveni v neki pisateljevi superiornosti nad vsebino enciklike.

Meni gre tu za pisateljevo mentaliteto. Do papežev besede mu manjka neka ljubezen, neko spoštovanje, neko navdušenje, nek zanos. Končno bi rekli: pisatelju manjka cerkvene zavesti, manjka mu cerkvenega duha.

In ta sveti cerkveni duh je manjkal nekoč pre mnogim Slovincem in ga razločno spominjamo še danes. »Kar smo katoličani ustvarili na vseh poljih med Slovenci, to presega vse, kar sem videl v Gorici, v Trstu, v Rimu, v Španiji in Južni Ameriki. Povsod so praktično daleč za nami. Mi bi mogli tem ljudem veliko dati, a od njih ničesar pridobiti.« To trditve sem od nekoga slišal na lastne ušesa. Tukaj jo navajam, ker tvori največkrat temelj pomanjkanja cerkvenega duha. Izvira pa iz zaljubljenosti v lastno popolnost. Katekizem imenuje to lastnost napuh.

»Kdor hoče kaj veljati, mu je treba kritičnega duha!«

Ta trditve je dediščina naše nekdanje nemške vzgoje. Motriti vse prav vse s kritičnim očesom, torej tudi vse cerkvene postave, ustanove in odloke. To je drugi temelj za našo pomanjkanje cerkvenega duha.

Nikar ne misli, da podcenjujem katoliške pridobitve med Slovenci ali da s tem zanikam potrebo kritičnosti. Vendar pa gledam v teh dejstvih, v kolikor tvorijo izhodišče za našo orientacijo do cerkvenega življenja temeljne vzroke za pomanjkanje cerkvenega duha med nami.

Sveto spoštovanje do papeštva in Cerkev, otroška navezanost, ljubezen in udanost do Cerkev, ponižnost na gledanje cerkvenega življenja tujerodnih katoličanov in njih svojstvenost. To nam je potrebno! Tega ne sme zatemanjati zaslužena in nezaslužena samohvala.

To je pravi cerkveni duh, ki nam ga je zelo treba.

Ozrmo se na ta ali oni ugovor! Morda poreče kdo: »Če uveljavimo ta duh med nami, bo upadla naša narodna odpornost proti potujčevanju. Toda temu ni tako! Pravi cerkveni duh ne nasprotuje ljubezni do lastnega naroda in njegovih pravic. Če nam je kdo storil narodno krivico, jo ni storil v službi pravega cerkvenega duha, ampak v službi one mentalitete katero smo v prvi točki navedli kot temelj za pomanjkanje cerkvenega duha, kateri ne pozna narodnih krivic in se bori zoper nje.

Drugi bo morda ugovarjal, da učimo bizantinsko servilnost. Bizantinizem je zunanja forma, ki jo ob-

Z velikim krikom so jugoslovanski komunisti objavili vest, da so hrvaške državne oblasti ukazale, da se zagrebški nadškof msgr. Alojzij Stepinac izpusti iz zaporov v Lepoglavi in da se mu dovoli »pogojna svoboda« v njegovi rojstni vasi Krasiću kakih 35 km od Zagreba. Uradno poročilo imenuje msgr. Stepina bivešega nadškofa zagrebškega, kakor da bi sedaj ne bil več, ker je bil zaprt.

Nadškof stane v župnišču in sme svobodno maševati. Sicer pa se ne sme oddaljiti iz vasi in niti se ne sme najmanj vtikati v vodstvo škofije.

Titovsko časopisje je prineslo vest kot velik dokaz o verski svobodi v Jugoslaviji. Prav tako so hoteli trditi, da je bil nadškof izpuščen na svobodo. Vse to je laž; pesek v oči lahkovernim zapadnjakom. Mi, po fašističnih metodah poučeni, vemo, kako je. Jugoslovanski komunisti so nadškofa Stepina obsodili leta 1946, ko so bili še prijatelji s Stalinom. Hoteli so po zgledu svojih učiteljev uničiti odpor katoliške cerkve v Jugoslaviji. Zato so segli po njenem najodličnejšem predstavniku zagrebškemu nadškofu, kakor so pozneje storili komunisti na Ogrskem s kardinalom Mindzentyjem in na Čehoslovaškem z nadškofom Beranom. Zapadni svet je tedaj reagiral nad krivico, ki se je dogodila v Zagrebu. Toda Tito in njegovi se leta 1946 za to niso zmenili. Stepinac je šel v Lepoglavo in bi bil tam ostal do smrti, ali vsaj dokler bi ne pretekla doba njegove kazni.

Toda po letu 1948 so se razmere spremenile. Tito se je skregal z »očkom« Stalinom. Misli je, da bo mogel ostati sam, nevtralen med Vzho-

dom in Zahodom. Ali to ni bilo mogoče. Moral se je nasloniti na Zapad, če ni hotel poginiti od lakote z vsem svojim ljudstvom. Tu pa ljudje niso pozabili na zagrebški proces in na njegovo žrtev msgr. Stepina. Ob vsaki priliki so ameriški novinarji, senatorji, poslanci, ki so prihajali na obiske v Jugoslavijo, izpraševali, kako je s Stepincem. Njegovo bivanje v zaporu so imeli za nezmotljivo znamenje, da v Jugoslaviji ni verske svobode. Verjetno, da so se za nadškofa Stepina potegovali tudi najvišji ameriški državniki. Zapadno časopisje je ponovno pisalo o Stepincevi zadevi. Zlasti se ko so v ameriškem senatu in poslanski zbornici razpravljali o pomoči Jugoslaviji, so številni poslanci privlekli na dan Stepincevo zadevo.

Vse to je šlo Titu na živce, kot pravimo. Hotel je zadevo rešiti, na ta ali na oni način. Najprej je poskušal, da bi se neljubega škofa odkrižal tako, da bi ga poslal v inozemstvo. Ko je Stepinac to odklonil, so začeli iskati druge rešitve, seveda ne take, ki bi edina mogla ves položaj razčistiti, to je, da bi obnovili zagrebški proces, pripoznali nadškofovo nedolžnost in uredili odnose med Cerkvijo in državo v Jugoslaviji v sporazumu z Vatikanom. Na to pot, ki bi bila edina častna in koristna, Tito ni hotel stopiti. Izbral je drugo; zamenjal je msgr. Stepincu zapor s konfinacijo, kot sta delala rajna Mussolini in Hitler z režimu neljubimi in nevarnimi elementi. Ravno to postopanje z nadškofom Stepincem je pa najjasnejši dokaz, da je nadškof nedolžen, da se ga le režim boji ter ga je le zato tudi obsodil.

V Egiptu se dviga vihar

Dijaške demonstracije v Kairu, Aleksandriji in drugod ter krvave praske med Britanci in Egipčani na področju Sueškega prekopa so precej resni znaki pripravljajočega se viharja. Zadnje vesti govore, da so Egipčani odpoklicali vojaške zastopnike iz Londona, dočim se pripravljajo, da prekinejo diplomatske odnose z Veliko Britanijo. Ta zadeva je podobna znani pravljici o čarovnikovem učencu. Ko čarovnika ni bilo doma, je skušal čarati. Priklial je čarobne moči, da bi mu pomagale, a jih ni znal več ustavit.

Tudi egiptovski ministrski predsednik Nahas paša je storil nekaj zelo podobnega. Njegova vafdistična vlada ni izvedla nobene od reform, ki jih je obljubljala. Njena nesposobnost in koruptnost je dosegla tako mero, da je vzbujala ogorčenje celo v Egiptu. Tako se je poslužil edinega sredstva, da bi ostal na vladi in pridobil deželo zase, namreč tega, da je 8. oktobra letos pripravil egiptovski parlament od tega, da je svojevoljno odpovedal pogodbo z Veliko Britanijo. To je bila nenačrpno predrzna poteza. Napravil jo je v zmotnem prepričanju, da bo lahko na enak način spravil Britance s področja Sueškega prekopa in iz Sudana, kakor so jih spravili

sojamo ravno zato, ker nima ničesar opraviti z duhom.

Prava ljubezen, ki jo pravzaprav zahtevamo, je notranja in ne zunanja.

Janez

Vsled tega vaticansko glasilo »Osservatore Romano« pravilno zaključuje, da ne moremo govoriti o izpustitvi na svobodo msgr. Stepina in še manj o kakšni rehabilitaciji nadškofa.

V ostalem je položaj Cerkve v Jugoslaviji slejkoprej isti. Mostarski škof Peter Čula je še vedno v zaporu. Poleg tega je zaprtih še preko 200 duhovnikov in redovnikov. Več kot polovica semenišč je še vedno rekviriranih; mnogo samostanskih hiš, posebno redovnic, je še vedno zaprtih in one, ki so odprte, komaj za silo životarijo. Katoliško časopisje, nekdanje tako bogato, skoro ne obstoji več. Šest milijonov katolika-

nov v Jugoslaviji ne premore niti tako skromnega tednika kot je »Katoliški glas«, ki je vendar glasilo te male peščice katoliških Slovencev na Tržaškem in Gorškem, dočim razpolaga partijsko časopisje v Jugoslaviji z vrsto dnevnikov, tednikov, mesečnikov brez vsake omejitve. V čem je torej toliko opevana verska svoboda? V tem, da ljudje molijo. Hvala lepa! Kristjani so molili tudi v amfiteatru pred zverinami in v Neronovih vrtovih, ko so jih sežigali. Svoboda verskih obredov ni verska svoboda. Verska svoboda je svoboda Cerkev. In te v FLRJ ni, kot pričra ravno konfinirani nadškof Stepina.

Miha Marinko napada Cerkev

Predsednik vlade v Sloveniji Miha Marinko je imel za potrebno, da je v razgovoru z urednikom beogradske »Politike« vpletel med one, ki ovirajo mirno sožitje med Italijo in Jugoslavijo, tudi katoliško duhovščino doma in katoliško Cerkev v svetu, zlasti seveda Vatikan. Marinko je v svojih izjavah dejal najprej, da nesporazum med Jugoslavijo in njenimi sosedami izvira predvsem od tud, ker te sosedje dopuščajo nemoteno šovinistično propagando na svojih mejah in da dejstvo, da vodijo raznarodovalno politiko do slovenske manjšine, ki je ostala v Italiji in v Avstriji. — V tem damo Marinku prav, zakaj ravnanje s Slovenci v Italiji kakor tudi v Avstriji, je za demokratične države nedopustno. Država, ki je uzakonila načelo o svobodi šolstva, pa odreka to svobodo slovenskim staršem, ni prava demokratična država, ki mora biti do vseh svojih državljanov enaka. Iz slovenskih šol izgnani slovenski otroci bodo trajna priča, da v Italiji za Slovence ni resnične demokracije.

Potem je pa Marinko prešel na Vatikan in pokazal v njem glavno oporo svetovne reakcije. »Mislim, da mi najbolj občutimo dejstvo, da predstavlja Vatikan, danes enega glavnih podpornikov celotne svetovne reakcije. Vatikan se z vsoto trdovratnosti vmešava v vsa notranja vprašanja pri nas. Po delu nekaterih cerkvenih organov se vidi, da Vatikan nikakor ne želi ureditve odnosov z ljudsko oblastjo in se trudi, da bi se znova ustoličil kot država v državi...« Tako se je izjavil Miha Marinko.

S tem ni povedal nič novega. Že Herod se je bal, da mu bo Dete Jezus odneslo krono. Zato ga je

preganjal. Tako se boje danes jugoslovanski komunisti, da jim bo katoliška cerkev odnesla oblast. Nikar se ne bojte! Cerkev vam oblasti ne bo vzela, kakor je ni še vzela nikomur. Cerkvi gre za duše. »Ne krade zemskih kron, kdor deli večne.« Oblast pa boste vseeno izgubili, ker vam jo bo vzelo jugoslovansko ljudstvo, katero ste tako neusmiljeno opebarili.

De Gasperi v Strassburgu

Na posvetovalni skupščini za Združeno Evropo v Strassburgu je v ponedeljek govoril tudi ital. ministrski predsednik De Gasperi. Poudaril je, da so v Evropi skoro vsi za to, da se evropske države zedinijo. Toda težava je, kako priti do tega. To ravno išče posvetovalna skupščina. Prvi korak k temu pa je, tako je poudaril De Gasperi, Schumanov načrt za združitev premogovne in jeklarske industrije v Evropi.

Tudi francoski zunanji minister Schuman je govoril isti dan za De Gasperijem in izrazil svoje trdno prepričanje, da bo do Združenje Evrope počasi prišlo. Posebno je zagovarjal ustanovitev enotne evropske vojske.

Italija in Združeni narodi

Glavna skupščina Združenih narodov je odobrila s 54 glasovi proti 5 resolucijo, ki jo je predložila svojčas Francija, namreč naj se Italija sprejme v OZN v lastnosti sile, ki upravlja Somalijo. S tem je bila Italija že četrta predlagana za sprejem v Združene narode in četrta so Sovjeti glasovali proti.

Ker mora pristop novih članov odobriti Varnostni svet, v katerem imajo Sovjeti pravico veta, ni upanja, da bo ta odobril sklep Glavne skupščine. Zato hočejo Angleži, naj se sprejme sovjetska zahteva ter se skupno z Italijo in drugimi državami, ki čakajo na vstop med Združene narode, dovoli vstop tudi trem sovjetskim satelitom Romuniji, Ogrski in Bolgariji. V Washingtonu pa takega kompromisa ne marajo in bodo rajši počakali, če se v prihodnosti odpro kaka stranska vrata za vstop Italije med OZN.

Trenja na Čehoslovaškem

Predsednik čehoslovaške republike Klemen Gottwald je dne 7. decembra naznanil, da so zaprli generalnega tajnika češke komunistične stranke in namestnika ministrskega predsednika Rudolfa Slanskyja v trenutku ko je hotel pobegniti v inozemstvo. Z njim so zaprli tudi tovarišico Jaromilo Taussgovo, ki je pomagala Slanskyju pri delu za odpravo komunistične vlade. Po Gottwaldovih besedah, je bil Slansky pravi načelnik zarote, katero so tvorili bivši zunanji minister Vladimir Clementis in glavna podtajnica stranke Mara Švernova in še desetine in desetine drugih funkcionarjev stranke, ki so sedaj vsi pod

ključem. Gottwald je nadalje povedal, da so se aretacije »zarotnikov« začele že novembra 1950, ko so zaprli glavnega tajnika za Brno Otona Slinga. Za njim je bilo letos aretiranih šest ministrov slovaške avtonomne vlade, devet pokrajinskih strankinih tajnikov, sedem generalov itd.

Vse te strašne zarote pa so le fikcije. V stranki sami nekaj vre in kipi, saj je bil Slansky prav tisti, ki je dal aretirati Clementisa in Švermovo, ki sta bila oba v tesnem stiku z Gottwaldom in ne s Slanskyjem.

Hudi morajo biti medsebojni boji med komunisti na Češkem.

Tretja adventna nedelja

Iz svetega evangelija po Janezu
(Jan 1, 19-28)

Tisti čas so Judje poslali k Janezu iz Jeruzalema duhovnikov in levitov, da so ga vprašali: Kdo si ti? — Priznal je in ni tajil; priznal je: Jaz nisem Kristus. — In vprašali so ga: Kaj torej? Si Elija? — Rekel je: Nisem. — Si li prerok? — Odgovoril je: Ne. — Rekli so mu torej: Kdo pa si? da odgovor damo tem, ki so nas poslali. Kaj praviš sam o sebi? — Rekel je: Jaz sem glas vpijočega v puščavi: Izravnajte pot Gospodovo, kakor je rekel prerok Izaija. — In kateri so bili poslani, so bili izmed farizejev. In vprašali so ga ter mu rekli: Kaj torej krščuješ, če nisi ti ne Kristus, ne Elija, ne prerok? — Janez jim je odgovoril: Jaz krščujem z vodo; sredi med vami pa stoji, katerega vi ne poznate, ta, ki pride za menoj, ki je pa pred menoj, in jaz nisem vreden, da bi mu odvezal jermen njegovega obuvanja. — To se je zgodilo v Betaniji, onstran Jordana, kjer je Janez krščeval.

Janez Krstnik je bil res izreden človek. Glas o njegovih krepostih se je širil od ust do ust. O njem so govorili kot o preroku ali celo kot o odrešeniku. Judovski voditelji so poslali celo poslane, ki naj bi ga uradno vprašali, kdo je. Janez pa vse to ne premoti. Odkrito pove, kdo je. Njegovo srce je kakor odprta knjiga, iz katere lahko bere vsak. Preveč dobro pozna samega sebe, da bi si lastil čast, ki mu ne gre.

Mi pa sebe navadno ne poznamo dobro. Premalo razmišljamo o sebi. Naš pogled plava vedno okrog. Vse vidimo, vse poznamo, le sebe ne vidimo in sebe ne poznamo. Preveč zanemarjamo izpraševanje vesti. Mi-

slimo, da je to samo za svetnike, pa ni res. Vsakemu je silno koristno.

Zvečer, ko legamo spat, razmišljajmo nekoliko o sebi. Odkrili bomo zanimive stvari. — Čez dan sem se skregal s prijateljem. Zakaj? — Ker mi je ugovarjal. Posledice: Ne morem govoriti z njim. Ugotovitev: Mnogo bolj je bilo, da sem bil malo potrpeh. Boga sem preklinjal. — Kaj ti je storil? — Nič! Po prstu sem se udaril. — Ali je bil Bog kriv? — Ah, ne; jezilo me je. — Vidiš, za tako malenkost žališ Boga in še otroci so bili zraven, ki so te slisali.

Večerno kratko izpraševanje vesti nam pomaga, da se vedno boljje poznamo. Ne zahteva veliko časa, a prinaša veliko korist. Če sebe dobro poznamo, se homo tudi lahko polagoma poboljša. Če pa niti ne vemo, kašni smo, potem se gotovo ni mogoče popraviti.

Pri izpraševanju moramo biti odkritosrčni. Največja pomota bi bila, če bi si prikrivali lastne napake. Odkritosrčnost je prvi korak do poboljšanja, zato naj bo odločen. Odkritosrčnost nam bo olajšala vse ostalo delo.

Ali si izprašuješ vsak večer vest? — Ne?! — Poskusi nočoj!

Koledar za prihodnji teden

16. decembra. NEDELJA. 3. adventna; Evzebij, škof in mučenec.

17. PONEDELJEK. Lazar, škof.

18. TOREK. Gracijan, škof.

19. SREDA. Urban, pepec; kvatre.

20. ČETRTEK. Evgenij in Makarij, muč.

21. PETEK. Tomaž (Tomislav); apostol; kvatre.

22. SOBOTA. Demetrij, mučenec; kvatre.

Sveti oče o problemih družine in zakona

Koncem novembra je imel sv. oče zelo važen govor na zastopniški »Družinske fronte« in na zastopniški »Zveze družtev mnogostevnih družin«. Iz tega govora, ki obravnava nekatere probleme družinskega in zakonskega življenja, hočemo navesti le nekaj glavnih misli.

Med družabnimi ustanovami, pravi sv. oče, ni v naravnem redu nobene ustanove, ki bi bila sv. Cerkvi bolj pri srcu kot je družina. Zato je imela in bo tudi imela družina v sv. Cerkvi obrambo, varstvo in podporo v vsem, kar zadeva njene nedotakljive pravice, njeno svobodo in vršitev njene visoke naloge.

Družinski gibanje, ki hoče udeležiti med ljudstvom zamisel krščanske družine, se mora postaviti v službo trojnega namena, to je vplivati mora na zakonodajo, ki posredno ali neposredno zadeva družino; gojiti mora nadalje vzajemnost med krščanskimi družinami ter se truditi za vzgojitev krščanskih družin. Zadnji namen je najglavnejši, zato ga morata prva dva gojiti in podpirati.

V nadaljnjem govoru je omenil sv. oče usodne posledice, ki sta jih prinesli družinam obe svetovni vojni. Treba bo veliko časa in mnogo truda od strani ljudi, pa tudi veliko božje pomoči, predno se bodo zacelile globoke rane, ki sta jih obe vojni zadali družinam. Drugo zlo, ki sta ga krivdno obe vojni, delno pa prevelika obljudenost, je stanovanjska kriza. Vsi zakonodajci, državniki, člani socialnih ustanov, ki se trudijo za rešitev krize, vsi jo posredno eminentno apostolsko zelo. Isto velja tudi za tiste, ki se borijo zoper brezposelnost in za primerno družinsko plačo, da ne bo treba materam iskati dela izven hiše ter da se bodo mogle tem bolj posvetiti možu in otrokom.

A je še neko drugo gorje, pravi sv. oče, pred katerim je treba obvarovati družine: obvarovati jih je treba pred poročilno sužnostjo, v katero bi jo spravila rada neka miselnost, ki stremi za tem, da bi napravila iz družine navaden organizem, ki naj bi dovajal družbi dovolj veliko maso človeškega materiala.

Toda še neka druga nevarnost proti krščanski družini in ta nevarnost ni samo od večeraj, ampak traja že več časa. Ta nevar-

nost, ki se dandanes vidno veča, postane lahko družinam usodopolna, ker jih napada pri sami korenini. Ta nevarnost tiči v zmešanem pojmovanju zakonske morale (uravnosti).

Sv. oče je omenil, da je že večkrat govoril o raznih bistvenih načelih zakonske morale. Po teh načelih je zakon ustanova, ki mora služiti življenju, zato je vsak direktni atentat na življenje nedolžnega človeka, četudi bi šlo za življenje kakega drugega življenja nedovoljen. Vsako človeško življenje je že od prvega trenutka svojega bivanja odtegnjeno vsakemu direktnemu prostoVOLjnemu napadu. To je ena izmed temeljnih pravic človeške osebe ter ima v krščanskem pojmovanju življenja splošno veljavo. To velja za življenje otroka, ki je še skrito pod materinim srcem, kakor tudi za otroka, ki se je že rodil. Velja torej zoper direkten splav, kakor tudi zoper umor otroka pred in med porodom, kakor tudi po porodu. In to načelo ne velja samo za otroka, ampak tudi za mater. Sv. Cerkev ni nikoli učila, da ima življenje otroka pred materinim življenjem kako prednost. Splah je zmotno postavljati alternativno: ali materino ali otrokovo življenje. Ne eno ne drugo! Treba je rešiti obojno življenje. Eno najlepših in najplemenitejših stremiljenj zdravilstva je v tem, da išče nova pota ter poskuša rešiti življenje otroka in matere. Če pa bodo kljub znanstvenemu napredku ostali slučajni, v katerih bo treba računati s smrtjo matere, ki noče prekršiti božje zapovedi, ki pravi: Ne ubijaj, in ki noče umoriti življenja, ki ga nosi v sebi, ne ostane drugega, kot skloniti se pred naravnimi postavami in pred določbami božje previdnosti.

Toda, poreče kdo, življenje matere, posebno matere z mnogimi otroki, ima veliko večjo vrednost kot življenje še nerojenega otroka. Odovor ni težak. Nedotakljivost nedolžnega življenja ni odvisna od njegove večje ali manjše vrednosti. Že pred desetimi leti je obsodila sv. Cerkev umor življenja, ki snima nobene vrednostie. Kdo pozna vzroke, ki so privedli do te obsodbe, in kdor zna presoditi posledice, do katerih bi prišlo, če bi hoteli meriti nedotakljivost življenja po njegovi vrednosti.

ta zna tudi ceniti razloge, ki so privedli do omenjene obsodbe.

Sicer pa, kdo je v stanu presoditi z vso gotovostjo, katero obeh življenj, matere ali otroka, ima večjo vrednost? Kdo more vedeti, kako življenje čaka otroka in do kakih viškov delavnosti in popolnosti se bo lahko pospel? Tukaj se primerjata dve vrednosti, katerih ena je popolnoma nepoznana.

Tu je povedal sv. oče resnično zgodbo, zgodbo neke mlade matere, ki je bila plemenite rodbine, toda nič manj plemenitih čustev. V svoji mladosti je bila zbolela za vnetjem prsne mrene, a je pozneje, vsaj navidezno, ozdravela ter se tudi srečno poročila. Toda ko je začutila pod svojim srcem novo življenje, se je njena nekdanja bolezen zopet ponovila. Po mnenju zdravnika, ni bilo za mater druge rešitve kot terapevtski splav. Tudi njen mož se je z mnenjem zdravnika popolnoma strinjal. Toda ko ji je njen osebni zdravnik razodel mnenje ostalih zdravnikov ter jo rotil, naj se njihovi odločitvi vda, je odgovorila nad vse odločno: »Zahvaljujem se vašim ljubeznivim nasvetom, toda jaz ne morem zatrejti življenja svojega otroka, ki ima pravico do življenja in ki prihaja od Boga in ki mora poznati Boga, ga ljubiti in živiti.« Tudi napram prošnjam svojega moža je ostala trdna in neupogljiva. Ob času je rodila deklico, a kmalu nato se je njeno zdravje poslabšalo, tako da je bila po dveh mesecih ob koncu svojih življenjskih moči. A imela je srečo, da je videla, kako se njen otrok čvrsto razvija, nakar je mirno zaspala v Bogu. Minilo je mnogo let. V nekem redovniškem zavodu je živel mlada redovnica, ki se je z vso vneto posvetila negi in vzgoji zapuščenih otrok in ki se je z materinsko ljubeznijo sklanjala nad malimi bolniki. Ta mlada redovnica je bila hči one junaške matere, ki je bila nekoč darovala življenje za svojega otroka. Zrtev junaške matere ni bila zaman.

Nato je razložil sv. oče bistveno razliko med direktnim in indirektnim napadom na življenje še nerojenih otrok. Direktni napad je vedno nedovoljen, ker je ta pravi umor. Če bi pa bilo potrebno operirati mater, da se ji reši življenje iz vzroka, ki ni v zvezi z njeno nosečnostjo, bi bilo to dovoljeno, ker ta operacija bi bila le slučajen, nehoten in nenameraven vzrok otrokove smrti. Seveda velja to le za slučaj, da je življenje matere v nevarnosti in da operacije ni mogoče preložiti na čas porajstva otroka.

Sv. Cerkev razume in tudi upošteva resnične težave zakonskega življenja v sedanjih dneh. Zato smo, pravi sv. oče, v svojem zadnjem nagovoru (babicam!) poudarili upravičenost in obenem tudi meje tako zване regulacije števila otrok, ki v nasprotju s tako zvano »kontrolno rojstevno ne nasprotuje božji postavi. Upati je, da se bo zdravniški veda posrečilo, da bo postavila to dovoljeno metodo na dovolj sigurne temelje, in najnovejše informacije potrjujejo, kakor se zdi, to upanje.

Sicer pa, če hočejo zakonski premagati neštete težave zakonskega življenja, morajo gojiti živo vero v svojem srcu ter pristopiti pogostoma k sv. zakramentom, iz katerih izvirajo potoki moči, o kateri si morejo tisti, ki živijo zunaj Cerkve, ustvariti le težko jasne pojme. Imejte torej zaupanje! Moči narave, posebno pa moči milosti, s katerimi je Gospod v zakramentu sv. zakona vaše duše bogato obdaril, so kakor trdna skala, zoper katero se valovi viharnega morja brezuspešno zaganjajo.

Iz življenja Cerkve

Otvoritev podkarpatskega semenišča v Združenih državah

V Pittsburgu so otvorili meseca oktobra veliko škofijsko semenišče za podkarpatske Ukrajince vzhodnega obreda. Otvoritev se je udeležilo poleg apostolskega eksarha Danijela Ivanka dvajset škofov latinskega obreda, štirje škofi vzhodnega obreda, 400 duhovnikov in kakih 12 tisoč vernikov. Sv. oče je poslal ob tem veseljem dogodku poseben apostolski blagoslov, medtem ko je kardinal Evgenij Tisserant kot tajnik za vzhodno cerkev izrazil pismeno svoje prisrčne čestitke.

Veličastno stavbo so zgradili s pomočjo velikodušnih prispevkov domačega škofa, duhovščine in vernikov imenovanega eksarha v Združenih državah Severne Amerike. Stavba, ki so jo pričeli postavljati junija lanskega leta, ima krasno lego in sicer na križišču dveh važnih cest na severni strani Pittsburga.

Na razvalinah efeške bazilike

Po dolgih 12. stoletjih so razvaline efeške bazilike, kjer je zboroval I. 431. efeški vesoljni cerkveni zbor, na novo oži-

vle. Dne 29. oktobra je priromalo tja kakih 300 katoličanov iz Smirne, da bi proslavili 1500 letnico kaledonskega obnega zbora, obletnico proglastitve Marijinega vnebovzvetja za versko resnico in praznik Marijinega materinstva. Turška vlada je šla katoličanom na roko in tako se je mogla po 12 stoletjih darovati na razvalinah efeške bazilike zopet sv. maša. Sv. daritev je opravil smirnski nadškof, ki je imel med mašo primeren nagovor, v katerem se je spomnil nekdanje edinosti, ki je vladala med vzhodno in zahodno Cerkvijo, in ki je ponovil na ločene brate poziv sv. očeta, da bi se ti zopet združili z rimsko cerkvijo. Obenem je povabil navzoče, da bi se podali popoldne na bližnji griček Merien Dag (Marijina gora) ter obiskali kraj, kjer je prebivala Marija po nekem ustnem izročilu zadnja leta svojega življenja.

† Msgr. Ignacij Nadrah

KOMUNISTI OVIRAJO MISIJON

Med tržaškimi poročili beremo danes, da je sveti misijon v Mačkoljah prav lepo uspel. To je resnica, veselje in ponos za katoliško in narodno zavedne Mačkoljane.

Toda vas Mačkolje ni zase župnija. Središče in sedež župnije je vedno v Ospu, ki leži v coni B. Ker se sveti misijon ni vršil pri farni cerkvi ampak pri podružnici v Mačkoljah, zato so verni Osapci prihajali k misijonskim govorom v to vas. Zlasti na Marijin praznik 8. dec. jih je prišlo zelo veliko, v nedeljo zjutraj 9. decembra pa so Titovci nenadoma blok zaprli in tako se Osapci niso mogli udeležiti sklepnih misijonskih pobožnosti. Okrog sedmih zjutraj se je nabralo pred blokom veliko število ljudi, ki so odločno povedali, zakaj hočejo iti v Mačkolje: K spovedi gremo in obhajilo za misijon! Zaščitniki so se izgovarjali, da razsaja v dolinski občini slinavka in da je zato blok zaprt. Med tem pa pride proti bloku neki lovec s puško in tega straža kar lahko spusti čez blok. Tedaj se opogumi neki fant: »Kaj pa ta ne bo prenesel slinavke?!« Straža je takoj fanta zgrabila in ga kar na bloku zaprla, od vseh drugih pa zahtevala, da se vrnejo nazaj v Osp. Toda možje in fantje se niso hoteli premakniti z mesta, dokler niso zaščitniki po dveh urah izpustili zaprtega fanta. Nato so se vsi skupno vrtili domov proti vasi in vso pot prešerno prepevali. V osapski cerkvi je bila slučajno sv. maša in vsi »oporniki« z bloka so skupno prikorakali v cerkev. Po maši se je ves dan slišalo petje in vriskanje po vasi.

Taka so dejstva! Svobodni človek v svobodni deželi pravi takemu ravnaju oviranje pri udeležbi svetega misijona! In tako početje obsojamo. Naj Titovci kričijo na ves glas o verski svobodi v Jugoslaviji, naj jim celo pomagajo kakšni navadni zahodni česnikarji, dokler se bo vse to

nadaljevalo, po našem mnenju ni duha ne sluha o pravi svobodi! Če so zagrebškega nadškofa poslali iz ječe v konfinacijo, če tu in tam dovolijo kakšnemu režimskemu »duhovniku«, da poučuje nauk v šoli, če več ne zapirajo novih duhovnikov, vse to za nas še ni verska svoboda! Krvav vladski napad na koprškega župnika, zaprt blok radi misijona odpira oči zadnjim slepecem! Ali se spomnite, komunisti, da ste pred dvema letoma prav tako zapirali blok pri Škofijah in pri Ospu, ko se je vršilo po tržaških slovenskih vaseh Marijino romanje? Farizejski strah pred slinavko vam sicer prav pride, toda ali se slinavka prenaša samo v nedeljo in tisti, ki ne gredo v cerkev, je ne morejo prenesti? Že dvajset let vemo, kaj je za vas slinavka in kuga in opij! Nedeljski dogodek je zopet nov dokaz!

Pa tudi titovski skregani bratci — komunisti so nezadovoljni z mačkoljanskim misijonom. Kakor piše »Delo«, priredijo v tem tednu po misijonu kar dva pohoda nad Mačkolje. Najprej bo prišel neki rdeči veljak, ki je nedavno pohajal po Sovjetiji in bo pripovedoval in bajal, kar je videl in sanjal v Moskvi. To nedeljo 16. dec. pa pride društvo »Škamperle« in bo nekakšna rdeča veselica. Dvojna istovrstna prireditev v mali vasi v enem tednu je nekaj izrednega. Ne moremo se znebiti vtisa, zakaj se to godi takoj po misijonu!

Obojnimi komunistom tako Titovcem kakor Vidaličevcem pravimo zavedni Mačkoljani sledeče: Vi »krivi« preroki in slepi vodniki, prihajate v našo vas za celo stoletje prepozno! Nad Mačkoljani žari Kristusov križ! V naših ljudeh živi neomadeževana slovenska zavesta! Zato obojni komunisti, roko proč od naše narodno in katoliško zavedne vasi!

Kitajci izsiljujejo dolarje

Funkcionarji ameriške vlade so prejeli obširne dokaze o taktiki kitajskih komunistov za izsiljevanje denarja od Kitajcev, ki prebivajo na raznih delih sveta. Dokazano je, da komunistični agenti ne delujejo na ta način samo v Združenih državah, temveč tudi v raznih predehlih Azije, ki imajo kot na primer Burma in Malajski polotok visok odstotek Kitajcev.

To delajo na ta način, da v tujini bivajočim Kitajcem groze z masčevanjem nad njihovimi svojci v domovini, če jim ne izroče zahtevane vsote.

Neki v Hongkong pobegli Kitajec je izjavil, da so si komunisti v njegovi pokrajini z izsiljevanjem priskrbeli okoli 850 tisoč dolarjev in

Nemški komunisti pri ZN

Pri Glavni skupščini Združenih narodov so razpravljali tudi o tem, naj bi se razpisale splošne svobodne volitve v obeh delih Nemčije, kar naj bi bilo uvod v zedinjenje Nemčije. Zapadna nemška republika se je koj oglašila in poslala svoje zastopnike v Pariz, da so tam povedali svoje mnenje. Vzhodna nemška republika je dolgo molčala. Potem se je odločila in poslala tudi sama svoje poslance v Pariz. Ali ne zato, da bi sprejeli predlog, ki ga je Rusija že zavrnila, temveč zato, da so naredili še nekaj šuma s svojim nastopom, ker bi sicer vsi vedeli, da ne marajo združene Nemčije.

Država milijonarjev

Ob severni obali Perzijskega zaliva, v enem delu, ki se prištevata že k Arabiji, je majhna država Kuwait, do nedavnega popolnoma neznana v svetu. Steje le kakih 80 tisoč prebivalcev na 5 tisoč km². Do sedaj so bili to le navadni nomadski Arabci, ki so se preživljali s pastirstvom in revno kupčijo. Pred nekaj leti se je pa zgodilo, da so na njihovem ozemlju odkrili silno bogate zaloge petroleja, ki računajo, da so najbogatejše na svetu. Pridobivanje petroleja je v Kuwaitu sedaj že močno razvito. Letos je angleška petrolejska družba, ki črpa petrolej, sklenila s tamkajšnjim emirom pogodbo, po kateri si bodo dobiček od prodajnega petroleja razdelili na polovico. Računajo, da bo emir dobil okrog 24 milijard lir na leto. Če bi ta denar vladar razdelil med svojih 80 tisoč podanikov, bi vsakdo dobil 300 tisoč lir, začenši od zadnjega dojenca do najstarejšega moža. Zato pa pravijo, da je v Kuwaitu že toliko avtomobilov, da so ceste preozke.

RUDOLF SMERSU:

DELAVEC - DELNIČAR SVOJEGA PODJETJA

Poizkusi, kako doseči sodelovanje med delom in kapitalom, niso novi. Takih poizkusov, bolj ali manj srečno izpeljanih, imamo po svetu vse polno. Toda vsem tem poizkusom manjka samo eno, manjka jim prislilni značaj. Socialnega vprašanja namreč ni mogoče rešiti na ta način, da apeliramo in prosimo podjetnike, da v svojem podjetju izpeljejo določene reforme. Socialno vprašanje je mogoče rešiti le z zakoni.

Kljub temu pa smo veseli vsakega poskusa, ki gre za tem, da se zblizata delo in kapital, delavec in podjetnik.

Eden izmed poskusov, ki zasluži vso pažnjo, je pritegnitev delavca k soudeležbi na dobičku in k sodelovanju pri upravi na ta način, da delavec postane delničar podjetja, v katerem je zaposlen. To se izvši na ta način, da delavci postanejo lastniki delnic. Do teh delnic pa pridejo delavci tako, da se pri subskripciji določi gotovo število delnic za delavce podjetja ali pa na ta način, da dobivajo delavci vsako leto delnice, ki predstavljajo njihovo udeležbo na dobičku. V praksi je bilo treba rešiti razne probleme n. pr. kako naj kupi delnice delavec, ki nima denarja. Ta problem so pri United States Corporation v Združenih državah Severne Amerike rešili tako, da so delavcem dali posojilo za nakup delnic. Obrestna mera posojila je bila celo nižja od dividende, ki jo je do našala delnica.

V Angliji so bolj cenili drugi način, da so namreč delavcem koncem leta razdelili delnice namesto denarja, ki bi ga prejeli v imenu soudeležbe na dobičku. To imenujejo v Angliji »partnerships« in ga je prva uvedla South Metropolitan Gas Company. — Na ta način se je zgodilo, da so nekatere delniške družbe prešle popolnoma v delavske roke in se izpremenile v združena podjetja.

Že v letu 1917 je izšel v Franciji zakon o delniških družbah z udeležbo delavcev (»Loi sur les Sociétés anonymes a participation ouvrière«). Vidimo torej, da ta ideja ni nova. Da se pa ta sistem ni še bolj razširil, temu so v precejšnji meri krivili socialisti, ki jim ni bilo do tega, da bi prišlo do socialnega pomirjenja in do sodelovanja med delom in kapitalom. S tem bi namreč razredna borba izgubila na ostrini in marksistične teorije ne bi zna gale.

Še bolj kot v centralni in južni Evropi, se je sistem delavskih delnic razširil v Belgiji, Angliji in v Severni Ameriki. V Bel-

giji so na primer delavci delničarji pri severnih železnicah.

Veliki belgijski sociolog monsieur Pottier je sestavil načrt pravil za tako ureditev tega vprašanja. Predaleč bi nas vedlo, ako bi v tem kratkem informativnem članku hoteli ponatisniti ta celotni, do podrobnosti izdelan načrt. Hočem pa iz njegovega dela (»L'Actionariat du travail«) navesti vsaj nekaj stavkov.

Monsieur Pottier pravi: Ta oblika (da namreč delavec postane delničar podjetja, v katerem je zaposlen), je najprimernejša in mora zmagati v bližnji bodočnosti. Delavec na ta način poleg svoje redne plače dobiva del dobička svojega podjetja. Po tem sistemu tega dobička ne dobiva po neki milosti podjetnika, kar se dogaja pri navadni udeležbi na dobičku, ampak ga dobiva enako kakor vsak drugi delničar. To je sistem, ki delavca dvigne v kategorijo delničarja t. j. solastnika podjetja in ga na ta način pritegne tudi v upravo podjetja, pri katerem dela. Razumljivo je zato, da se delavec-delničar v podjetju ne počuti več tuja in ima interes na napredovanju podjetja. — Nato vzklikne msgr. Pottier: »Ali ne vidite v tem sistemu moralnega dviga delavca, poročstvo socialnega miru in pristranskega sodelovanja za občo korist?«

Še par besed za zaključek:

Pojav delavca-delničarja je velik korak naprej v ureditvi socialnih odnosov med delom in kapitalom. Je tudi velik korak k stanovski ureditvi družbe. Prepada med delavcem in podjetnikom je zakrit. Sedaj so v podjetju vsi delničarji: tisti, ki so dali kapital na razpolago in tisti, ki dajejo na razpolago delo, svoje delovne sile in moči.

Seveda s tem še niso rešena vsa vprašanja. Na primer: v rokah podjetnikov je — vsaj prva leta — več delnic kot v rokah delavcev. Tu mora prisrskočiti na pomoč pametna zakonodaja, ki zavaruje pravice manjšinskih delničarjev. Drugo vprašanje je, kako dvigniti delavca na stopnjo solastnika podjetja tam, kjer ni delniške družbe, kjer obstaja podjetnik iz ene same osebe ali iz par oseb (n. pr. družbe z omejeno zavezo).

Tudi tukaj je mogoče najti primerne rešitve in homo ob priliki skušali razjasniti tudi ta problem. Gotovo pa je najvažnejše, da rešimo to vprašanje tam, kjer je najtežje in ki obsega večino svetovnega kapitala in večino zaposlenega delavstva — to je pri delniških družbah.

Širši sestanek prosvetnih delavcev v Trstu

V delu Slovenske prosvete je nastal v zadnjem času večji premor zaradi različnih izjav in obsodb nekaterih slovenskih kulturnih delavcev. V ponedeljek je sklicala Slovenska prosveta širši sestanek, na katerem so prosvetni delavci razčistili vsa vprašanja. Predvsem je Slovenska prosveta poudarila, da se ne čuti apriljučna orga-

nizacijae v smislu izjave tukajšnjih političnih strank. Tudi funkcionarji SKSZ so izjavili, da je niso nikdar za to imeli in niso vedeli povedati, katere organizacije bi to bile. Poudarjeno je bilo demokratsko načelo svobodnega mišljenja in izražanja vsakega človeka, posebno še kulturnega delavca. Le na tej osnovi so tudi prosvetni

delavci pripravljani delati na kulturnem in ljudsko prosvetnem področju.

Zaradi ogroženega slovenstva na tem ozemlju in zaradi nešteti idealnih prosvetnih delavcev na Tržaškem, ki jim je samo skrb za slovensko bodočnost pred očmi, so se tudi tržaški kulturni delavci ponovno odločili, da grejo mimo vseh žalitev in dadó vse svoje sile na razpolago Slovenski prosveti za nadaljnje delo. Slovenska prosveta pa bo dosledno in povsem neodvisno in ločena od vseh tukajšnjih političnih strank delovala. Delovala pa na krščanskih etičnih načelih, na kulturni in duhovni tradiciji slovenskih prednikov za slovensko narodno bodočnost na tem skrajnem zapadu Slovenije.

S tega sestanka je bilo tudi poslano vabilo k iskrenemu sodelovanju vsem tukajšnjim Slovincem, ki so dobre volje in ki lahko po svojem notranjem prepričanju delujejo v smislu načel Slovenske prosvete.

Roman Pahor umrl

V nedeljo 2. decembra je v bolnici v Izoli v pasu B umrl po kratki, a zavrtni bolezni znani tržaški javni delavec Roman Pahor. Pred zadnjo vojno je pripadal liberalnemu kulturnemu krogu v Trstu. Štiril leta je izdajal mesečnik »Naš glas« (1925-1928), ki je bil sprva dijaški, potem pa literarno-družinski list. »Naš glas« je prenehal, ko je fašistovska policija urednika konfinirala. Tudi so bili leta 1928 ustavljeni vsi slovenski in hrvaški listi v Italiji. Pahor je bil znan kot velik poštenjak, čist značaj, idealist in narodno neomajno zaveden in poštvovalen. Med vojno se je priključil osvobodilni borbi in tudi po vojni je nekaj časa vneto delal zanjo. Ker pa je neustrašeno grajal napake in korupcijo v Osv. fronti, je postal on, ki je bil narodno popolnoma čist in neoporečen, saj je bil pod fašizmom večkrat konfiniran, neprijeten očitar in izpraševalec vesti tistim vplivnim članom OF, ki so se vkljub svojim malce temni preteklosti znali prekopati do dobrih položajev. Zato so ga lani, ko je šel nič hudega sluteč po opravih v Ljubljano, dali zapreti. Po petih mesecih je šel v pas B; v Trst k ženi in otrokom pa ni smel. Zadnje mesece je živel v bedi, ker ni imel sploh nobene službe. Tudi družina v Trstu je žvela in še živi v pomanjkanju. Tako je OF plačala enemu najidealnejših svojih borec.

Pokojnega Pahorja so pokopali v Trstu. Dr. Dekleva ga je v nagrobnem govoru stavil za zgled vsem, zlasti mladini: »Tvoj duh ostaja med nami! Da bi bilo res! Če bi bilo v tržaški OF še kaj Pahorjevega kritičnega duha, bi se ta lepa bratovščina kmalu razšla in njeni člani bi stopili na pravo pot dela za blagor slovenskega naroda. Res škoda, da ni tako!

Novi sindikalni zakon v Italiji

Italijanska vlada je izdelala obrazec novega sindikalnega zakona, katerega misli predložiti parlamentu v odobritev. O tej nameri italijanske vlade se je že veliko govorilo. Sedaj bo postala dejstvo, če bo parlament odobril novi zakonski osnutek. Posebnost predlaganega zakona je v tem, da hoče omejiti svobodo stankanja, ker zahteva, da se mora jo sindikalne organizacije pred stavko najprej zateči k obveznemu poskusu sprave pred razsodiščem; če do sprave ne pride, se stavka ne sme začeti brez 48 urne predhodne napovedi. S tem hoče novi zakon preprečiti predvsem nesmiselne politične stavke, ki jih je bilo v preteklih letih toliko. Na drugi strani pa podpira novi zakonski osnutek velike delavske sindikate, ker zahteva, da mora imeti sindikat vpisano vsaj eno desetino delavcev ter biti razširjen vsaj v eni četrtini italijanskih provinc, če hoče sklepati kolektivne delavske pogodbe.

Protij novemu osnutku, ki ni še znan v celoti, se je že začel velik odpor, posebno po socialkomunističnih časopisih. Brez dvoma smemo pričakovati še velikih in hudih polemik po časopisju in v parlamentu, predno bo novi zakon sprejet.

Mohorjeve knjige so izšle!

Te dni so izšle knjige Goriške Mohorjeve družbe. Udje dobijo poleg pretega kolektarja še dve knjigi. Janeza Jalena: Sončne senice in Vinka Beličiča: Kačurjev rod.

Več homo o knjigah poročali v božični številki.

GOSPODARSTVO

Prvo pretakanje vina bi že moralo biti izvršeno!

Pisali smo že, da je potrebno letos vino pretočiti prej kot druga leta, ker je bilo na grozdju obilo gnilobe.

Si li to že izvršil? Nujno potrebno je čimprej ločiti drozje od vina, da ne bo začelo drozje gniti in da se vino ne izpremeni v zavrelico.

Seveda moraš najprej vino pregledati, če je v redu: da ni več sladko, da se ne vleče, da nima kakšnega neprijetnega okusa, da ne rjavi ali da sploh nima kakšne napake.

Če najdeš svoje vino sumljivo, posvetuj se s kakšnim strokovnjakom predno pretočiš, ker ne pretakamo vseh vin enako in se tudi ob pretakanju najlažje združijo z vinom morebiti potrebna zdravila.

Če pa je vino v redu, pretoči ga brez skrbi, in sicer na zraku, torej ne s sesalko iz sode v sod.

V hlevih je nečist zrak,

posebno sedaj, ko so hlevi večinoma zaprti. Nečistost zraku zavisi od izdihavanja živali, še več pa vsled smradljivih odpadkov. Tak zrak je nezdrav tako za živali, posebno krave mlekarice in teleta, pa tudi za ljudi.

Če bi analizirali ta zrak, bi ugotovili v njem velik odstotek amonijaka. Amonijak pa vsebuje zelo mnogo dušika, ki je — kot znano — nujno potrebno gnojilo. Če bi ulovili ves amonijak, bi si s tem prihranili stroške za dušičnata umetna gnojila. In amonijak lahko ulovimo in to celo brez posebnih velikih stroškov. Ulovimo ga pa z dvema sredstvama, in sicer ali z apnom (v obliki moke) ali pa z železno — zeleno galico (solfato di ferro). Apno je bolj poceni in tudi bolj učinkovito.

Če hočemo uloviti amonijak in tako očistiti hlevski zrak smradu, potem moramo vsako jutro pri obnavljanju stelje raztrositi pod in okoli vsake živali po pest apna, nekoliko pa tudi drugod po hlevskem podu.

Na ta način postane zrak bolj zdrav, na apno ulovljeni amonijak pa bo koristil na njivi.

Kako je s koruzno slamo?

Pisali smo o koruznem črvu in kako ga uničimo. Gospodarstveniki iz videmske province trdijo, da je samo v videmski provinci letos koruzni črv povzročil zmanjšanje pridelka za okoli 300.000 q koruznega zrnja. Torej znaša škoda nad milijardo lir.

Kako smo že rekli? Koruzne štore na njivi odsekati tik zemlje, spraviti jih domov in takoj porabiti za steljo. Isto velja za koruzna stebila.

V stebilih in v štorih prezimuje koruzni črv v obliki bube in če ga ne uničimo, se bo spomlad razvil metulj, ki bo zalagal jajčka in s tem svojo škodljivo zalego.

Pravijo, da je letos seno slabo,

kar pomeni, da vsebuje malo redilnih snovi. Dejstvo je, da se živali ne počutijo posebno dobro, četudi so povzile svojo redno porcijo sena.

Gotovo je to, da v deževnih letih zrastle krma ne vsebuje toliko beljakovin in rudniških snovi, kot v navadnih letih. Po obsegu je krme sicer več, a ni tako dobra.

So pa v tem oziru pripomočki, in sicer moramo živalim dodati poleg sena tudi otrobi, oljnatih mok, koruze, pozabiti pa ne smemo klajnega apna, ki je posebno priporočljivo za mlečne in mlade živali. Klajno apno vsebuje fosfor in apno, iz katerih zgradi žival svoje okostje.

Tudi kalij je potreben rastlinam

Tri temeljne snovi so, ki jih rabi rastlina za svojo rast: dušik, fosfor in kalij. Poleg teh treh temeljnih pa je potrebnih še vse polno drugih, katerih pa je navadno v zemlji dovolj. (Človek potrebuje za svoje zdravje tudi mnogo snovi, celo nekoliko aluminija, katerega pa je v hrani vedno dovolj).

Dočim naši kmetje dovolj pridno gnojijo z dušikom in fosforjem, zanemarjajo gnoje-

nje s kalijem. V mnogih državah je ravno narobe: tam gnojijo z dušikom in kalijem, manj s fosforjem. Ni pa pravilno ne eno ne drugo, ker vse tri snovi so enako potrebne, kar so dokazali nbrojni primerjalni poskusi.

Vpliv kalija

S poskusi se je ugotovilo, da kalij vpliva na rodovitnost rastlin in da zboljša kakovost sadov oziroma pridelkov: sadje postane bolj debelo in manj vodeno, zrno bolj moknato in trdo, gomolj bolj debel in gost, manj voden.

Če kemično analiziramo, to je preičemo sestavino rastlin, potem najdemo zelo mnogo kalija posebno v mladih rastlinah in njihovih mladih poganjkih. Ugotovljeno je, da kalij pospešuje tvorbo in kopičenje škroba, tvorbo sladkorja in urejuje kroženje rastlinskih sokov.

Potreba kalija

Kalij je potreben za vse rastline, a ne v enaki meri na različnih zemljah, kar pač zavisi od sestava zemlje. Uboge na kaliju so predvsem prodnate in apnene zemlje, bogate pa ilovnate. Zato pa je gnojenje s kalijem nujno potrebno na vseh kraških zemljah in enako na prodnatih (recimo v Goriški okolici), ni pa tako potrebno v briških bolj ilovnatih zemljah.

Ne potrebujejo pa kalija vse rastline enako. Največji učinek imamo od gnojenja s kalijem pri onih rastlinah, ki najdajo mnogo škroba in mnogo sladkorja. Take rastline so: krompir, repa, pesa, korenasta zelenjad, kapus in evetača, sočivje za zrnje (grah, fižol), trta in sadno drevje.

Gnojenje s kalijem

Kalijeva umetna gnojila se ločijo v glavnem v dve skupini: ali je kalij vezan na žveplo (kalijev sulfat = solfato potassa) ali na klor (kalijev klorat = kloruro di potassa). V splošnem je bolj priporočljiv kalijev sulfat (=žveplenokisli kalij), posebno za krompir, čebulo, pa tudi ostale kulture.

Kalijeva umetna gnojila večinoma uvažamo iz Nemčije, Italija pa ima doma neomejene količine kalija v takojmenovanem leucitu, ki je sestavni del iz ognjenikov izbruhane lave. Tu je kalij vezan na aluminij in prej ali slej bo v Italiji zrastle velika kalijeva industrija. Vzrok, da se to še ni zgodilo, moramo pripisati baš dejstvu, da je v Italiji zelo pčilo povpraševanje po kalijevih umetnih gnojilih.

S kalijem pa moramo gnojiti vedno pred setvijo oziroma saditvijo. Najbolje je, da se kalijeva sol raztroši takoj vrhu preorane zemlje predno jo prebrnemo oziroma poravnamo.

Svetujemo našim kmetovalcem, da gnojijo s kalijem predvsem krompirju in trtam. Prvi bo postal debel in bogat na škrobu, trta pa bo dala bolj sladko grozdje. Krompir gnojimo neposredno pred saditvijo, trtam pa spomladi, predno poženejo.

Piškvost fižola, črvivost zrnja

dela letno velikansko škodo našemu kmetovalcu.

Zato pa pregled sedaj, kako je s temi pridelki. Če si pravočasno, to je že avgusta ali septembra premešal med zrnje DDT v obliki »Geigy 33«, potem si lahko brez skrbi. A kljub temu pregled svoje zaloge.

Če pa nisi nič premešal med zrnje, potem napravi to čim prej. Za 100 kg fižola rabiš samo 15 dkg dotičnega prahu, za 100 kg pšenice, ječmena, koruze pa celo samo 10 dkg. Prah premešaj med zrnje in oproščen si skrbi, da bodo škodljivci uničevali tvoj trud.

Ni priden gospodar samo tisti, ki pridno dela in ima velike pridelke, temveč tudi tisti, ki si ne pusti uničiti teh pridelkov.

„Katoliški glas“ v vsako slovensko družino!

NAŠA GOVORICA

Moja nečakinja mi je pripovedovala:

»Teta mi je storila jeziti brez, da bi vedela. Jaz sem šla po vodo, pa sem si storila slabo, ko sem stopila na olupek od pomaranče. Padla sem in škal je šel na koso, ker je poknil obroč. En kolp sem dobila na nos in eno pako na koleno. Teta mi je kričala, jaz sem pa komaj držala jok nazaj. V nedeljo ne bom mogla iti plesat, ko bo velik bal v Vrtojbi. Mogla bom biti doma.«

Ta moja klepetava nečakinja, je v tem kratkem poročilu o svoji nesreči, sicer govorila slovenski, mislila pa italijanski. In to je, rekel bi, večja nesreča, nego njen padeč s škafom, ki jo je vsaj obvaroval pred neumnim plesom.

Pretesimo malo kosti tej nesrečni slovensčini moje nečakinje, da ji bosta čimprej ozdravila nos in koleno.

Mi je storila jeziti (mi ha fatto arabbicare), tako Slovence ne govori, mi rečemo lepo po naše: Teta me je razjezila.

Brez, da bi vedela (senza sapere). To je zoper pravila naše slovensčine. Mi moramo reči: Ne da bi vedela.

Sem si storila slabo (mi ho fatto male). To je tisti strašni pogrešek, kakor smo ga že omenili na prvem mestu. Slovence bo rekel: Sem se ponesrečila.

Olupek od pomaranče. Tu Slovenci ne smemo rabiti roditeljske s predlogom, temveč pridevniško obliko: pomarančni olupek.

Obroč je poknil. Beseda spoknila se rabi v goriški okolici napačno za pravilni počil, ki prihaja od glagola počiti, počim.

En kolp in ena paka. To sta italijanski besedi, za katera moramo rabiti lepe slovenske besede: udarec, udar, sunek itd.

Mi je kričala (mi ha sgridato). Po slovenski homo rekli: je vpila name, me je kregala.

Držati jok nazaj = zadrževati jok.

Iti plesat (andar ballare). Le italijanska »signorina« mora iti plesat, slovenska gospodična pa gre na ples.

Bal = ples

Mogla, namesto morala je zelo udomačen pogrešek med Primorci, ki tukaj zamenjujejo glagol morati z glagolem moči. Med pomenom obeh glagolov je temeljita razlika: prvi znači dolžnost drugi pa možnost.

Vse to sem napisal z dobrim namenom, vendar sem prepričan, da bosta nečakinji prej ozdravila nos in koleno nego si bo prisvojila moj poduk, čeravno ji je škal šel na koso, namesto, da bi se razbil.

Tvrdba C I T R U S

IMPORT - EXPORT

Lastnik Aleksander Goljevšček
TRST, Via Torrebianca 27

pošilja v Jugoslavijo darilne pakete, pomaranče in limone v zabojčkih po 10 kg. 2000 L. Dosta a Expres

Z G O R I Š K E G A

Miklavževanje v Gorici

Letos je Kat. prosvetno društvo v zvezi z Dobrodelno pisarno priredilo v sredo 5. in četrtek 6. 12. nadvse uspelo miklavževanje za naše malčke in odrasle. Požrtvovalne odbornice so s pogumnim srcem obšle veliko slovenskih družin s prošnjo, da bi vsi po možnosti prispevali k obdaritvi otrok za miklavževanje. Niso šle zastoj. Sreča so se jim z razumevanjem odpirala in denarnice so dobrotno stresale svoj dar; nabrale so okrog 50.000 lir, v veliko veselje in radost naših otrok, ter poleg tega še razne darove v blagu.

Dvorana M. družbe na Placuti se je v sredo napolnila do zadnjega kotička z našim »družičem«. Prav tako so naši odrasli v četrtek prihitali polnoštevilno na veselo miklavževanje.

Videl si na obrazih vseh teh gledalcev, posebno pa še otrok, veliko hrepenenče pričakovanje tega, kar je skrivnostno skrivala čudežna zavesa odra v dvorani. Grziničeva opereta »Miklavž prihaja« v treh dejanjih ni kar tako: zahtevna je v režiji, v scenariji in v pevskih ter klavirskih partijah.

Katoliška prosveta je z velikim požrtvovalnim elanom bila kos tem zahtevam in resnično do srca razveselila vse, male in odrasle s to Grziničevo opereto, ki je doselga svoj bliščeci uspeh ter jasno pokazala vztrajno in požrtvovalno delavnost naših kulturnih nositeljev.

Režijo in scenerijo je osnoval izkušeni režiser Maks Komac. Njemu gre najtoplejša zahvala in zasluga, da je znal tako mojstrsko pričarati na oder košček nebeskega raja ter pravcati pekel.

Otroci so očitno pokazali, s kakšno živo intenzivnostjo so razumevali to odrsko igro. Videli si na otroških obrazih blaženi smehljaj iz raja ob rajanju angelov, ob prizoru mojstrskega Krišpina in posrečenega Gerarda ter izkušnega sv. Petra; videli si ves grozotni strah pekla, ko se je na odru prikazal Lucifer ter njegovi hlapci - hudobe in izvijača Škratulin ter Kosmatin; videli si vso hrepenenče nestrpnost ob prihodu sv. Miklavža ter prikrito hojazen, kaj bo koga doletelo, ko bo zaslusal svoje ime iz Svetnikovih ust.

Tako otroci. Kaj pa odrasli? O, prosim vas!

Kadar pride Miklavž, tudi odrasli postanejo otroci: preprosti, odkriti ter ponižni. S takim srcem tudi odrasel človek spet doživi v veselju Miklavža iz minulih dni in v sproščenem mladostnem smehu pozabi na veliko križev iz koledarja svojega življenja.

In to je res dosegel letošnji Miklavž na Placuti. Čutili smo res, da je prišel za vse: za male in odrasle. Našel je pot do naših src s svojo dobroto; razvelj je našo nestrpnost s svojo iznajdljivostjo; s svojimi domisljicami nam je pričaral polna usta smeha. S ploskanjem ga je navdušeno sprejelo občinstvo! Še z večjim odobravanjem se je od njega poslovilo. Na svidenje, atravniški Miklavž! Na svidenje drugo leto!

Na nebesko rajanje angelov, ki so se tako nežno, lahko in ter sanjavo kretali na odru v svojih zelo okusnih kostumih, ne smemo pozabiti. Čestitamo jim! In z njimi vred čestitamo gđc. učiteljicama Makučevi in Čotičevi, ki so nam s tako prefinjeno izkušnostjo pokazali, kako znajo rajati mali angeli na nebeskih livadah.

Kaj pa Koderček! Škoda, da ga niste videli in slišali! Vam je lahko žal, ker kaj takega ne boste nikjer našli!

H koncu pa moramo še to dodati: duša in melodična vez cele operete, vseh odrskih likov pa je bilo umetniško dovršeno klavirsko igranje in spremljava prof. M. Fileja.

Čutil si, kako so bili klavir ter posamezni pevec na odru ena sama duša, uglašena v doživljenu čustvu sreče ter v harmoničnem izlitu nadvse posrečenih melodij Grziničeve operete.

Gledalci so pri vsakem dejanju, posebno pa še na koncu, nagradili vse pevce in igralce z burnimi ovacijami ter velikim ploskanjem za tako uspelo letošnje miklavževanje.

Zahvala

Dobrodelno društvo v Gorici se iskreno zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so prispevali v denarju ali v blagu, da je mogel sv. Miklavž obdarovati revne goriške otroke.

Odbor

Ogenj v skladišču carinarnice

V ponedeljek 11. t. m. je nenadoma nastal ogenj v skladišču goriške carinarnice pri Južni postaji. Ogenj je bil kaj kmalu pogasen. V skladišču so bili slučajno tudi zaboji z našimi Mohorjevimi koledarji za leto 1952. K seči so pa ostali nepoškodovani! Škoda cenijo na 150 tisoč lir.

Za trgovce

Goriško županstvo poziva vse trgovce, naj predložijo pravočasno občini osebno na »Protokolnem uradu« ali pa preko Zveze trgovcev (ulica IX. Avgosta 11) lastno obrtnico skupno s kazenskim listom. Omenjena obrtnica mora biti namreč po zakonu obnovljena za leto 1952.

Prefekt se je vrnil

Goriški prefekt dr. Fiorindo Giannicchi je bil nekaj dni odsoten — na dopustu. V tem času je uporabil tudi priliko za obisk raznih uradov v Rimu, kjer se je pozanimal za potrebe naše dežele. Te dni se je vrnil na svoje službeno mesto v Gorico.

S T R Ž A Š K E G A

Miklavževanje naše Radijske postaje

Radio Trst II. je pripravil letos našim malčkom prijetno presenečenje. Na Miklavžev večer jih je povabil v avditorij Ljudskega doma in jih obdaroval. Najprej so prišli parklji s svojim poglavarjem in so bili kar oni gospodarji v dvorani. Med našimi malčki je že nastal poplah, ker so parklji peli in zavzeli ves oder; mislili so, da Miklavža ne bo. Kmalu pa se je zaslajalo zvončkanje in v dvorano je prišel sv. Miklavž z velikim spremstvom angeljkov. Pred njim je hodil sv. Anton, prijatelj otrok. Sv. Miklavž je lepo nagovoril naše male, jih malo pokaral in potem tudi pohvalil, nakar je začel klicati k sebi mlade junake in junakinje. Morali so pokazati, kaj znajo. In začeli so peti, deklarirati in tudi moliti. Ti nastopi naših otrok so bili tako prigrčni in lepi, da bi jih lahko gledali in poslušali ure in ure, pa se ne bi naveličali. Kakor hitro so bili

Doberdob

Pretekli teden smo imeli v Doberdolu sveti misijon; pridigal je č. g. Jože Vidmar. Uspeh je nad vse pričakovanje. Nepozaben bo ostal posebno spomin na večer, ko so se v cerkvi zbrali naši možje in fantje; vsa čast jim in priznanje: še so verni stebri naših družin in našega naroda. Prav tako so se izkazale žene in matere ter dekleta. Vsa vas Doberdob se je počutila zares prenovljeno in postavljeno zopet na pravo pot. Ostal bo v mladih in starih najlepši spomin na sveti misijon in upamo, da bo obrodil svoje sadove.

Ob zaključku nas je počastil tudi naš preč. g. dekan monsignor Novak iz Gorice, ki je vodil zaključno procesijo. Lepo je bilo in pomenljivo obnem, ko je misijonski križ v procesiji nosil zastopnik naše občine v znamenje, da pri tej slovesnosti niso občinski možje samo za parado, temveč da hočejo tudi v civilnem življenju priznavati Boga in delati po njegovi sveti postavi.

Ob tej priliki moramo omeniti tudi naše najmanjše misijonarje: otroke, ki so pripeljali k svetemu misijonu svoje očete, ki že vrsto let niso bili pri svetih zakramentih. Niso se trudili samo misijonar in duhovniki, vsi verniki župnije so bili drug drugemu pravi misijonarji; zato pa je sveti misijon tako lepo uspel v veselje vsem.

Častitemu g. misijonarju se vnovič prav lepo zahvaljujemo in ga vabimo, da nas še kdaj obišče; postal je naš prijatelj in bo vedno kot pridigar in kot prijatelj dobrodošel v Doberdolu!

Zimska pomoč brezposelnim

Danes 13. dec., se je pričel deliti pri mestni podporni ustanovi (ECA) prvi obrok zimske pomoči.

Zbogom!

Ker sem se s težkim srcem (preveč ljubim svoje ljudi in kraje!) prav zadnji hip odločila za emigracijo v Kanado, mi ni bilo mogoče pozdraviti vseh dragih znancev in prijateljev, kakor sem želela. — Zato Vas prav pristočno pozdravljam po »Katoliškem glasu« ter Vam obljubljam, da Vas bom vedno imela v svojem spominu in v svojem sreju.

Priporočam se vašim molitvam z upanjem, da se bomo nekoč zopet srečali na svobodnih slovenskih tleh.

Zbogom! *Mazora Kristina*

poročilo in priznali, da je bilo to zanje res dolgočasneje in marsikaj, posebno nekater sv. Antona nekaj nerazumljivega. Da, da! Težko je zatrepi in prikriti vse, kar človek nosi v kebi! Tržaški radijski postaji pa so ljubeznivost zelo slabo vrnila. Postaji, ki zelo objektivno poročila, včasih celo pretirano hvali vsako titovsko privedite kot kulturno, čeprav je politično porbarvana. Morda bi bilo v smislu nove linije dobro, da bi se »Prim. dnevnik« naučil tudi nekoliko obon tona in finese na gnilem zapadu, vsaj dokler traja ta »linija« v Titovem komunizmu.

Mačkolje

Prve adventne dni je bilo pri nas v Mačkoljah posebno lepo. Prvikrat v zgodovini naše duhovnije smo imeli samostojen misijon.

Začeli so otroci. Imeli so svoje govore in prejeli sv. zakramente ter v molitvi priporočali odrasle Bogu in fatimski Materi božji, zavetnici misijona.

Tragičen dogodek je ob začetku misijona globoko presunil vso vas: smrt mladega fanta Jožeta Smotlaka, ki se je teden dni popreje težko ponesrečil na motornem kolesu. Bil je član cerkvenega pevskega zbora, miren, dober in priljubljen fant. To je dal spoznati tudi pogreb, iz katerega je dihal silna žalost, pobožnost, sočutje in vera v posmrtno življenje — edini pravi smisel in tolažbo bednega zemeljskega življenja. Blizu 2000 ljudi se je udeležilo veličastnega pogreba, kot ga še ni bilo v Mačkoljah.

Smrt prijatelja je posebno vplivala na fante, ki so se na misijonu dosti dobro izkazali. Sploh so fantje in možje v Mačkoljah premagali strahopetnost in neznačajnost moškega sveta okoli Trsta. V lepem številu so se udeleževali govorov, opravili spoved in obhajilo. Marsikateri izmed njih so se celo zavezali, da bodo mesečno prejeli zakramente skupno v Apostolstvu mož in fantov. Tega naš moški svet najbolj potrebuje. Zakramentalno življenje je vir duhovne obnove in zagotovilo uspeha. V zakramentalnem življenju naj naši moški črpajo poguma, moči in značajnost. Ne le v Mačkoljah, temveč tudi drugod na Tržaškem.

Posebno lep je bil zaključek misijona. Imeli smo procesijo z novim misijonskim križem, ki so ga nosili sturje fantje. Pesem in molitev obnove in zagotovilo uspeha. V zakramentalnem življenju naj naši moški črpajo poguma, moči in značajnost. Ne le v Mačkoljah, temveč tudi drugod na Tržaškem.

Upamo, da bo seme sv. misijona poglalo globoke korenine. Tako se zgodi! Misel misijonske obnove pa naj gre preko vseh tržaških fara. Ob dobri pripravi uspeh ne bo izostal.

Odhod beguncev

V torek 11. t. m. je odpotovalo v prekoceanske dežele s pomočjo organizacije IRO precejšnje število beguncev raznih narodnosti. Med njimi je bilo tudi precej Slovencev.

Darovi za sklad L. Kemperla

Slovenski verniki pri sv. Vincenciju v Trstu 930.— lir.

Šrna hvala!

Zobozdravnik
dr. STANISLAV PAVLICA
T R S T
Via Commerciale 10/II - Tel. 25397
9 — 13 sprejema 17 — 19
Odgovorni urednik: Stanko Stanič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Radio Trst II.

Dnevne oddaje: 7.15-8.30, 11.30-14.30, 17.30-24.00.

Ob nedeljah: 2.00-24.00.

Poročila dnevno: 7.15, 12.45, 14.00, 19.45, 23.15.

Glasi Amerike: 18.00 — razen ob nedeljah. Dnevni pregled tiska: 14.45 — razen ob nedeljah.

Nedelja, 16. decembra: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Oddaja za najmlajše — Janko in Metka. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 14.30 Puccini: Manon Lescault — 1. in 2. dejanje. — 18.00 Iz delavskega sveta. — 21.00 Književnost in umetnost.

Ponedeljek, 17. 12.: 13.00 Glasba iz baletov in revij. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 21.00 Koncert tenorista Dušana Pertota. — 22.00 Puccini: Manon Lescault — 3. in 4. dejanje.

Torek, 18. 12.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Manica pripoveduje. — 20.30 Aktualnosti. — 21.00 Koncert pianista Gajmira Demšarja. — 21.00 Vzori mladini — Dr. Edvard Jenner, začetnik cepjenja proti kozam.

Sreda, 19. 12.: 18.15 Hačaturjan: Koncert za violino. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.30 Šola in vzgoja. — 21.00 Vokalni kvartet. — 22.00 Liszt: Faustova simfonija.

Četrtek, 20. 12.: 13.00 Pevski duet in harmonika. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 21.00 Radijski oder — O'Neil: Ana Christie, drama v 3. dejanjih. — 23.00 Operni dueti.

Petek, 21. 12.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Pogovor z ženo. — 20.00 Slovenski motivi. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 22.30 Razni solisti.

Sobota, 22. 12.: 13.00 Šramel kvintet in pevski duet. — 19.00 Kraji in ljudje. — 19.15 Pestra folklorna glasba. — 20.10 Slovenski motivi. — 21.00 Švejk. — 22.00 Parada lankih orkestrrov.

Mohorjeve knjige dobite pri svojih poverjenikih. Poleg tega pa jih prodajajo tudi:

Kat. knjigarna v Gorici
Prodajalna Marc v Gorici
Knjigarna Fortunat v Trstu

ZAHVALA

Družina Smotlak iz Mačkolj
SE ZAHVALUJE
vsem, ki so na kakršen koli način dali poslednjo čast našemu dragemu sinu in bratu pokojnemu

JOSIPU SMOTLAK

ki nas je tako nenadno zapustil v svoji najlepši dobi življenja in se preselil v večnost.

Bog plačaj zlasti

dobrotnikom vaščanom, pevskega zbora in dolinski godbi.

Zaljubljeni mati, brata in sestri.

PRISPEVAJTE
za L. Kemperlov sklad!

Spisal dr. IVAN ČESNIK

Svetogorska pesem

P o v e s t

»Prav! Le storite tako! Straže pa postavite kakor večeraj zvečer!«

»Milostni gospod grof, vse ukrenem po vašem naročilu.«

Tretjič sta birača Federzoli in Čibej šla po Urško na Skalnico. Grof Attems pa je zasilil očeta Gelazija, lokovskega kurata Blažiča in čepovanskega župnika Pirea. Izpovedali so to, kar je že podrobneje in natančneje navedel grgarski kurat Kos. Oče Gelazij je še pojasnil dogodek z gozdarjem Primožem Ferjančičem.

»Kakšno mnenje imate, oče Gelazij, o tej stvari? Vi ste zelo resen in izobražen človek. Zato me vaša sodba zanima,« je poizvedoval grof Attems.

»Prav v začetku sem o Marijinem prikazanju in naročilu dvomil. Po dveh dneh pa že ne več. Danes celo ne dvomim več, ne zato ker je Urška resnično

ljubna, dostojna in pobožna duša, temveč zato, ker je bila že dvakrat rešena iz zapora na čudežen način. Gospod grof, tu ima ljubi Bog svojo besedo. Marija želi na Skalnici cerkev, da tam siplje na ubogo in bedno ljudstvo milosti.«

»Hvala, oče Gelazij, za vaše odkritosrčno mnenje!«

»Še nekaj bi rad pripomnil, gospod grof. Menim, da nima nikakega pomena, da zapirate in preganjate Urško. Ustavite postopanje in ne delajte deklic v tej stvari nikakih težav! Ljudstvo je prepričano o resničnosti Marijinega prikazanja. Tudi svetna in cerkvena oblast ne moreta več dvomiti o njem. — Sedaj je treba še izpolniti Marijino željo in zidati cerkev na Skalnici, ki naj se zove Sveta gora.«

»Hvala tudi za to mnenje! Napišem ga v zapisnik in sporočim gospodu deželnemu glavarju.«

Grof Attems je narekoval obširno izpoved očeta Gelazija, nakar se je ta poslovil in odšel v samostan, kjer je poročal očetu gvardijanu o svojem zaslusjanju.

Ko sta popoldne birača privedla Urško h

grofu Attems, jo je ta ponovno zaslusal o vseh dogodkih, tudi o nočnih Marijinih prikaznih in reševanju iz zapora. Nato jo je dal odvesti v celico. Sklenil je, da bo drugo jutro o preiskavi poročal deželnemu glavarju.

Tisto noč je pri Urški v celici prenočila Zuchiatijeva, že 60letna žena Eva. Molila je z deklico in se dolgo z njo razgovarjala. Starica je bila prepričana o Urškini resničnosti in njeni prikazni in čudežnih rešitvah. Pozno sta obe zaspali.

Proti jutru se je Urška na Marijin klic prebudila. V rajski svetlobi jo je Presveta Devica zopet odvedla mimo straž in jo postavila na Skalnico.

Ko se je Eva Zuchiatijeva zbudila, ni bilo Urške v postelji. Vstala je, se oblekla in možu sporočila, da je deklica ponoči izginila. Gotovo jo je Marija zopet rešila.

»Dragi Pavel, rečem ti le eno: deklica je nedolžna. Govori resnico. Neumno je, da njo zapirajo. Otrok živi svetniško. Marija si jo je izbrala za orodje božjih načrtov.« je govorila in odšla v frančiškansko cerkev k maši.

Stari ječar je zopet obvestil grofa Attemsa, da je Urška ponoči izginila. Ženina prisotnost v celici in vse straže niso prav nič hasnile. Povedal mu je tudi ženino sodbo o Urški.

Grof Attems je takoj odšel k deželnemu glavarju in mu o preiskavi poročal.

»Gospod grof, kaj predlagate, da ukrenemo,« je vprašal deželni glavar.

»Gospod deželni glavar! Preiskavo ustavimo! Menim, da gre za resnično Marijino prikazanje. Tega mnenja je tudi oče Gelazij, ki spada med najbolj izobražene frančiškane. V začetku je dvomil, danes je prepričan, da se je Marija res prikazala Urški Ferligojevi in ji dala naročilo, naj ljudstvo zida cerkev.«

Da tudi plemstvo izpolni Marijino naročilo, bom daroval potrebni svet na Skalnici ali na Sveti gori, kakor jo nazivlje oče Gelazij — za cerkev, svojega sina Ulriha pa pridobim za to, da se bo zanimal za gradnjo cerkve.«

»Prav! Strinjam se z vašim predlogom. Resnico ste dognali! Poročilo o tej stvari pošljemo cerkveni oblasti, župniku v Sol-

kanu, da jih predloži kardinalu oglejskemu patriarhu. To bo dragoceno gradivo za dovoljenje, da se sezida božjepotna cerkev. Obvestiti morate o ustavljeni preiskavi Urško Ferligojevo in njenega dušnega pastirja Tomaža Kosa, ter župnika Zega Mihaela v Solkanu.«

»Še danes to storim, prevetli gospod deželni glavar,« je dejal grof Attems in se poslovil od svojega predstojnika. Nato je poklical pisarja Črnigoja in mu narekoval ustavitveni sklep in poročilo. Narekoval je tudi preklic prepovedi o romanju odnosno o obiskovanju vrha Skalnice. Preklic je poslal vsem občinam na Banjski planoti in goriški okolici.

Naglo so se razširile po vsej goriški deželi vesti o Marijinem prikazanju, o njenem naročilu, o čudežnih rešitvah božje izvoljenke Urške iz grajskih zaporov. In raznesel se je tudi med pobožno ljudstvo glas: »Na Skalnico, na Sveto goro! Tja pojdemo, da bomo videli posvečeno mesto, kjer se je Mati božja dotaknila zemlje. Tam poljubimo Marijin kraj, ga namočimo s solzami in si izprosimo milosti.« (Konec)